

Position paper VNG

Schone energie voor alle Europeanen

Eind 2016 heeft de Europese Commissie het winterpakket over 'Schone energie voor alle Europeanen' gepresenteerd. Het pakket bevat maatregelen om de energietransitie, vorm te geven voor de periode 2020-2030. Dit vergt ambitieus beleid op energiebesparing en aanzienlijke investeringen in duurzame energie. Daarvoor worden de EU richtlijnen voor energiebesparing en duurzame energie herzien en wordt een nieuw systeem geïntroduceerd van nationale klimaat en energieplannen.

Het kabinet heeft begin december [de Energieagenda](#) vastgesteld, waarin beschreven staat hoe zij de energietransitie wil vormgeven richting 2050. Dit vergt ambitieus beleid op energiebesparing en aanzienlijke investeringen in duurzame energie. In deze agenda wordt ook ingegaan op Europese afspraken en voorstellen. Er is steun voor de EU brede doelstellingen, maar het kabinet is kritisch over de voorstellen van de Europese Commissie. Het kabinet ziet dat de energietransitie gepaard gaat met grote maatschappelijke, economische en technologische onzekerheden, waarbij het lastig is de optimale mix van inzet op energiebesparing enerzijds en van inzet op duurzame energie anderzijds op voorhand te bepalen. Hiervoor is flexibiliteit en maatwerk voor de lidstaten noodzakelijk.

Gemeenten zijn zelf ook bezig met de energietransitie. Dit doen gemeenten samen met veel partijen en op regionaal

niveau. Daarom kan de VNG zich vinden in de erkenning van de noodzaak voor flexibiliteit en maatwerk voor lidstaten en zelfs binnen lidstaten. De regionale energiestrategieën zijn wat betreft de VNG leidend in de vormgeving van de energietransitie.

1 De VNG wil een goede betrokkenheid van gemeenten bij de totstandkoming van de EU voorstellen uit het energiepakket en van de opstelling van het nationale energie- en klimaatplan

De voorstellen van de Europese Commissie over energiebesparing en duurzame energie zetten de kaders waarbinnen het toekomstige Nederlandse energiebeleid moet worden vormgegeven. De nationale energie en klimaatplannen kunnen van invloed zijn op de vormgeving van het toekomstige nationale energiebeleid (en het vervolg van het Nationale Energie Akkoord). Voor het rijk zijn de regionale energiestrategieën straks in eerste aanzet de belangrijkste ingrediënten om te komen tot het nationale energie- en klimaatplan dat moet worden ingediend bij de Europese Commissie. Het is voor de VNG van belang dat gemeenten goed betrokken moeten zijn in de onderhandelingen van de EU voorstellen, maar ook bij de opstelling van het nationale energie en klimaatplan. Met minister Kamp zijn afspraken gemaakt om bij het EU energiepakket samen op te trekken in Brussel en in Den Haag.

2 De VNG steunt de aandacht op EU niveau voor CO₂ reductie, energiebesparing en duurzame energie.

Een succesvolle energietransitie vraagt om een systeemverandering, waarbij niet alleen gestuurd wordt op CO₂ en niet alleen de markt centraal staat. De aandacht gaat dan teveel enkel uit naar CO₂ afvang en opslag (CCS) bij kolencentrales en/of inzet op kernenergie.

Energiebesparing, (decentrale) opwekking van duurzame energie en de uitwisselbaarheid tussen die twee doelen moeten niet uit het oog verloren worden. Daar wordt het draagvlak gecreëerd in de samenleving, een noodzakelijke vereiste voor het succes van de energietransitie. Er moet rekening gehouden kunnen worden met nieuwe ontwikkelingen, zoals op het gebied van waterstof. Ook een link met de circulaire economie en de agrarische sector is van belang.

3 De VNG steunt het rijk dat EU rapportages moeten aansluiten bij de nationale rapportages die gemeenten moeten aanleveren (de Nationale Energie Verkenning) en onnodige regeldruk moet zoveel mogelijk worden vermeden.

In de EU voorstellen zitten allerlei gedetailleerde bepalingen voor rapportage op duurzame energie en energiebesparing. Door aan te sluiten bij de nationale rapportages (zoals de Nationale Energie Verkenning) kunnen dubbele en onderling afwijkende rapportages voorkomen worden en onnodige regeldruk tegengaan.

4 De VNG steunt het rijk in haar terughoudendheid bij aanvullende eisen aan de energielabels en de achterliggende methodieken in het voorstel over energieprestaties gebouwen (EPBD-richtlijn). Het nationale toezicht op energielabels voor kantoorgebouwen wordt mogelijk overgeheveld van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) naar gemeenten (bevoegd gezag).

Het is van belang om in ogenschouw te houden dat het toezicht op het energielabel voor kantoorgebouwen nationaal wellicht bij de gemeenten komt te liggen. Voor kantoorgebouwen wordt de verplichting ingevoerd, dat ze per 2023 minimaal label C moeten hebben en dat het bevoegd gezag hierover de toezichtstaken krijgt. VNG onderschrijft de ambities achter het verplicht label C voor kantoren, zoals is afgesproken in het intensiveringspakket van het SER Energieakkoord. Wel heeft VNG zorgen over de randvoorwaarden voor goede uitvoering, zoals uitvoerbaarheid en uitvoeringslasten. Vanuit deze positie geeft VNG aan het kabinet mee dat aanvullende eisen aan de energie labels en achterliggende methodieken consequenties kunnen hebben voor de uitvoerbaarheid en uitvoeringslasten. Daarbij deelt de VNG de twijfel van het kabinet aan de berekende baten en lasten van de voorgestelde maatregelen.

5 De VNG steunt het rijk om de huidige uitvoeringsproblemen bij de energie-audits voor grote ondernemingen te verbeteren.

In de huidige richtlijn voor energie efficiëntie (EED) zijn er grote uitvoerings- en implementatieproblemen rondom de energie-audits bij grote ondernemingen (o.a. rondom verschillen tussen definities in de EU richtlijn en in de wet milieubeheer). De Europese Commissie heeft in haar voorstel voor herziening van de EED richtlijn geen bepalingen opgenomen om dit probleem op te lossen. De VNG steunt het rijk in haar voornemen dat de herziening van de EED kans biedt om de uitvoering van artikel 8 van de richtlijn over energie-audits voor grote ondernemingen te verbeteren. Wij zouden graag zien dat de Europese Commissie artikel 8 alsnog opneemt in de herziening en het initiatief neemt om de implementatieverschillen die zijn ontstaan tussen de EU lidstaten beter te stroomlijnen tussen de lidstaten.

6 De EU wil een verplichting om vanaf 2025 nieuwbouw en ingrijpende renovatie van 'niet-residentiele gebouwen' (o.a. bedrijfspanden) te voorzien van laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer. Het kabinet is tegen omdat dit niet in de systematiek van de richtlijn zou passen. VNG is er wel voor de verplichting (voldoende laadinfra is voorwaardelijk voor slagen van elektrisch rijden) hoewel dit wellicht niet via de EPBD geregeld hoeft te worden.

In het voorstel voor herziening van de richtlijn energieprestaties gebouwen (EPBD) zijn bepalingen opgenomen om per 2025 bij nieuwbouw of ingrijpende renovatie gebouwen geschikt te maken voor infrastructuur voor elektrisch vervoer. Dit is uitgewerkt in enkele nadere eisen. Het kabinet is voorstander van het stimuleren van elektrisch vervoer maar lijkt niet overtuigd om de bepalingen in de EPBD te steunen. De voornaamste overwegingen zijn dat het in beginsel om beleid gaat dat bij de lidstaten ligt en niet past in de systematiek van het bouwbesluit. Bovendien zijn er mogelijk ongewenste neveneffecten. VNG is niet op voorhand tegen en wil kijken hoe dit wel geregeld kan worden. De teksten van de EU voorstellen kunnen immers worden aangepast of Nederland kan bepalen nationaal wel een verplichting in te voeren.

7 De decentrale opwekking van duurzame energie neemt toe. In de regionale aanpak moeten alle partijen, inclusief de consumenten, marktpartijen en netbeheerders, hun rol kunnen pakken in de energietransitie. De VNG wil net als het rijk een efficiënt netgebruik om deze groei op te vangen VNG wil dat netbeheerders meer mogelijkheden krijgen om samen met gemeenten te investeren en experimenteren.

De groei van duurzame en decentrale energieopwekking en de verdere elektrificatie van de economie vragen namelijk om grote investeringen in de elektriciteitsnetten. Efficiënter netgebruik in plaats van netverzwaring en energiebesparing kunnen grote maatschappelijke baten hebben. In de nieuwe richtlijn over het marktontwerp voor de elektriciteitsmarkt worden voorstellen gedaan voor meer flexibiliteit (opslag en vraagsturing – "smart grids"). De energietransitie vraagt om

een grotere vrijheid van netbeheerders om samen met gemeenten te investeren en experimenteren in gevallen waar de markt het nog niet of onvoldoende oppakt, zoals:

- Bevoegdheden voor gemeenten om besluiten te nemen over energie-oplossingen, onder voorwaarde van kennis en capaciteit en middelen;
- Data over energiegebruik worden door netbeheerders beschikbaar gesteld;
- Netbeheerders hebben een adviesrol over energie-infra en energie-transitie;

- Netbeheerders werken (mede) aan communicatie naar bewoners/bedrijven.
- De investeringsmogelijkheden van netbeheerders worden ingezet voor alternatieven voor gasinfra, maar ook voor buffercapaciteit en opslag;
- Netbeheer wordt zo nodig uitgebreid met warmte, inclusief goede afspraken over de manier waarop dat wordt georganiseerd en verrekend: een eerlijke verdeling van lusten en lasten.

Contactpersonen:

Caspar Sluiter: caspar.sluiter@vng.nl

Jody van Diemen: jody.vandiemen@vng.nl

VNG

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de koepelorganisatie van de Nederlandse gemeenten. De VNG is de vereniging van en voor alle mensen, die bestuurlijk en ambtelijk in de Nederlandse Gemeenten werken. Samen met alle gemeenten stáát de VNG voor kracht en kwaliteit van het lokale bestuur. De VNG heeft in Brussel een ambtelijke voorpost. Daarnaast werkt de VNG samen met veel andere organisaties en is lid van o.a. de Europese koepel van verenigingen, de Council of European Municipalities and Regions (CEMR) en de internationale koepel United Cities and Local Governments (UCLG).

Vereniging van Nederlandse gemeenten
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
Tel. +31 (0)70 373 83 93